

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ ПОВНОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ

Анотація. У публікації розглянуто основні напрями діяльності українських мігрантських організацій у Польщі та зміни їхніх функціональних пріоритетів після початку повномасштабної агресії росії проти України. Проведено кабінетний аналіз на основі публікацій на офіційних сторінках у соціальних мережах та вебпорталах українських мігрантських організацій у Польщі за період 24 лютого – 30 квітня 2022 р. Зроблено висновок, що частина цих організацій змінила свою роботу, переорієнтувавшись під потреби вимушених українських мігрантів, тоді як інші майже не змінили своєї статутної діяльності після 24 лютого 2022 р. Серед нових функціональних пріоритетів можемо виокремити діяльність, пов'язану із пошуком житла для українських біженців та наданням їм гуманітарної допомоги на території Польщі. Ще один важливий вектор – політичний та лобістський.

Ключові слова: громадський активізм, українські мігрантські організації, українські вимушені мігранти, інтеграція.

FUNCTIONAL PRIORITIES OF UKRAINIAN MIGRANT ORGANIZATIONS IN POLAND AFTER THE BEGINNING OF RUSSIA'S FULL-SCALE AGGRESSION

Summary. The publication considers the main activities of Ukrainian migrant organizations in Poland and changes in their functional priorities after the start of Russian full-scale aggression against Ukraine. Cabinet analysis was conducted on the basis of publications on official pages on social networks and web portals of Ukrainian migrant organizations in Poland for the period February 24 – April 30, 2022. The analysis provides the bases for the conclusion that some of these organizations changed their work, reorienting to the needs of forced Ukrainian migrants, who fled to Poland after

¹ П'ятковська Оксана, кандидат економічних наук, заступниця директора Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка», o.pyatkovska@gmail.com

Multidimensionality of Ukrainian-Polish cooperation: genesis, particularities and prospects

24th of February 2022, while others have hardly changed their statutory activities. Among the new functional priorities, we can highlight the activities related to finding housing for Ukrainian refugees and providing them with humanitarian assistance in Poland. Another important vector is political and lobbying.

Key words: public activism, Ukrainian migrant organizations, Ukrainian forced migrants.

Актуальність. Повномасштабний збройний напад росії на Україну, що стався 24 лютого 2022 р., спричинив різке зростання потоків вимушених мігрантів з України. Так, згідно з даними УВКБ ООН, станом на початок травня 2022 р. загальна чисельність українських вимушених переселенців за кордон становила понад 5 млн осіб, з них майже 3 млн мігрували до Республіки Польща². Згідно з результатами обстеження Центру міграційних досліджень Варшавського університету, приріст населення міст Польщі внаслідок таких міграційних потоків істотно збільшився: наприклад, у м. Жешув він становив 53%, у Варшаві – 15%³. Загалом цей міграційний потік вважається одним з найбільших і найшвидших міграційних переміщень після II Світової війни. У зв'язку з таким швидким та неочікуваним процесом одних лише юридичних механізмів (передусім схвалення Радою ЄС Директиви про тимчасовий захист № 2001/55/ЄС для громадян України, які перетнули кордон після 24 лютого 2022 р.⁴, та розробка Республікою Польща нормативно-правового забезпечення для допомоги українським біженцям (12 березня 2022 р.)⁵) виявилось

² Ukraine Refugee Situation. URL: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>.

³ Wojdat M., Cywiński P. (2022). Miejska Gościnność: wielki wzrost, wyzwania i szanse. Raport o ułodżcach z Ukrainy w największych Polskich miastach. S. 12. URL: https://metropolie.pl/fileadmin/user_upload/UMP_raport_Ukraina_20220429_final.pdf?fbclid=IwAR1GLX0Z2tY8wUeJEB6GQ6mLhcu2zet9tJV3pVJcMCSzvgM1WLcw2ooOuhg.

⁴ Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32001L0055>.

⁵ Poland: Parliament adopts law on assistance to Ukrainian refugees. URL: https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/poland-parliament-adopts-law-assistance-ukrainian-refugees_en.

не досить. Інституційно та організаційно державні структури не мали змоги забезпечити належний супровід для мільйонів українських шукачів міжнародного захисту. Значну частину цих функцій держави взяли на себе волонтери, громадські організації та благодійні фонди⁶. Серед них значну роль відіграли саме організації, засновані українськими мігрантами.

Досліджуваність у літературі. Попри те, що вивчення ролі громадського сектору та його участі в регулюванні гуманітарних викликів, спричинених потоками біженців, зокрема: надання першої допомоги шукачам притулку, сприяння їхній подальшій інтеграції у суспільство країни перебування, вивчення суспільної думки та ставлення до біженців, проведення моніторингових досліджень щодо порушення прав біженців на різних рівнях тощо, є вкрай популярними серед світової наукової спільноти, тим не менше проблематика українських біженців, які з'явилися після початку російсько-української війни у 2014 р., не стала об'єктом належного наукового інтересу. Водночас питання діяльності українських громадських організацій за кордоном, формування громадських ініціатив серед українських мігрантів, зокрема в контексті розвитку соціального капіталу українських мігрантів, досліджували такі українські вчені, як О. Іванкова-Стецюк, Г. Селешук, О. Малиновська, І. Ключковська; серед польських дослідників варто виокремити праці М. Кіндлер, М. Ярошевич, К. Войциковської-Баняк, А. Лади, Ю. Сегеша, М. Лесінської, М. Окольські та ін. Однак діяльність українських мігрантських організацій у Польщі після початку повномасштабного вторгнення росії потребує окремої уваги та детальнішого висвітлення у зв'язку з появою нової форми української міграції до Республіки Польщі – масових вимушених мігрантів або шукачів міжнародного захисту, а також нових міжнародних викликів, що постали перед Україною.

Тому *метою* цієї публікації є аналіз функціональних пріоритетів, заходів, дій та нових завдань українських громадських організацій у Польщі у зв'язку з російською інвазією 24 лютого 2022 р. на територію України.

⁶ Overwhelmed Polish volunteers helping Ukraine refugees beg government to step in. Reporting Democracy. URL: <https://balkaninsight.com/2022/03/10/overwhelmed-polish-volunteers-helping-ukraine-refugees-beg-government-to-step-in/>.

Особливості методології. Часові межі здійсненого аналізу – від початку російського вторгнення (24 лютого 2022 р.) до 30 квітня 2022 р. У зв'язку зі специфікою вибраного періоду дослідження джерельною базою для проведення кабінетного аналізу стала інформація з офіційних вебпорталів вибраних організацій, їхніх сторінок у соціальних мережах, зокрема Facebook, а також публікацій у мережі Facebook, розміщених на сторінках очільників аналізованих структур. За основу для відбору українських мігрантських організацій використано офіційну сторінку Посольства України в Республіці Польща, де подано перелік та розмежування організацій, які не належать до української національної меншини у Польщі⁷.

Загалом, об'єктом дослідження стала діяльність таких українських організацій у Польщі, як: Фундація «Духовної культури пограниччя», Фонд «Наш вибір», Фонд «Український інформаційний центр», Фонд «Євромайдан-Варшава», Фонд «Просвіта», Фонд «Україна», Фонд «Зустріч». Слід підкреслити, що Фонд «Український центр освіти», попри те, що зазначений на сторінці Посольства, не увійшов до цього переліку, оскільки нам не вдалося знайти офіційної інформації щодо існування такої організації.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо детальніше українські мігрантські організації, мету їхнього заснування та основні завдання. Фактично це й була діяльність цих організацій до 24 лютого 2022 р. Після чого співставимо з основними напрямками роботи цих інституцій після 24 лютого 2022 р.

Фундація Духовної культури пограниччя (Fundacja Kultury Duchowej Pogranicza) заснована в 2000 р. у Любліні, офіційно зареєстрована в 2004 р. Основна мета – популяризація цінності прикордонної культури в усіх її проявах, а також можливості підтримки місцевих ініціатив, пробудження та поглиблення інтересу до суспільно-історичної ситуації на прикордонних територіях, які зараз переживають складний період, оскільки периферія Польщі стала периферією Європейського Союзу. Фонд прагне поширювати

⁷ Українська громада в Республіці Польща. URL: <https://poland.mfa.gov.ua/sprivrobitnictvo/232-ukrajinci-u-polyshhi>.

позитивний досвід транскордонного співробітництва як шлях подолання «залізної завіси» та як спосіб протидіяти створенню нових «залізних завіс» на периферії Європейського Союзу. Фонд досягає своїх цілей шляхом: організації різноманітних проєктів, конференцій, експедицій, проведення семінарів, дослідження соціально-економічних ефектів створення кордону, підтримки різних сфер культури, реалізації освітніх, соціальних та культурних програм на місцевому та міжнародному рівнях, міжрелігійного діалогу: Дні сусідства на кордоні України та ЄС, фестивалі⁸.

На основі проведеного моніторингу публікацій у соціальних мережах у період 24 лютого 2022 р. до 30 квітня 2022 р. Фондація Духовної культури пограниччя фактично не змінила напрямів своєї діяльності. Так, протягом аналізованого періоду діяльність була зосереджена в основному на культурно-просвітницькій діяльності, зокрема, фундація організувала і провела: спільний перегляд фільму «Зима у вогні: Боротьба України за свободу» (про Майдан), «Соловей співає доки голос має» (про проблему мовного питання в Україні); майстер-класи з писанкарства, гаївки, літературні зустрічі, великодній сніданок, декорування пряників, декорування вербної лози, мистецьку патріотичну акцію для дітей «З Україною у серці». 30 квітня 2022 р. фонд розмістив оголошення про безкоштовний курс польської мови.

Фонд «Наш вибір» (Fundacja Nasz Wybor). Початок формування – 2004 р. у зв'язку з подіями Помаранчевої революції. Офіційна реєстрація – 2009 р. у м. Варшава. Працює для розвитку співпраці між Польщею і Україною у сфері культури, освіти, політики, економіки та поширення ідей демократії і цінностей громадянського суспільства. Робота фонду також спрямована на допомогу громадянам України в інтеграції в польське суспільство і поділяється на:

- юридично-консультативну діяльність:

передбачає співпрацю з польськими і міжнародними громадськими організаціями, які пропонують широкий спектр інформації і послуг у сфері легалізації перебування іноземців, пошуку праці, медичної

⁸ Fundacja Kultury Duchowej Pogranicza. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/Fundacja.Kultury.Duchowej.Pogranicza/about/?ref=page_internal.

опіки та ін., а також організацію зустрічей із представниками владних та адміністративних структур Польщі та України;

– інформаційну діяльність:

Фонд видає щомісячну газету для мігрантів з України в Польщі «Наш вибір», адмініструє портал naszwybir.pl українською і польською мовами. Також Фондація організовує регулярні зустрічі з читачами, на яких обговорюють важливі теми за участю відомих українських письменників. Фондація «Наш вибір» ініціює зустрічі експертів, які мають на меті збільшення ефективності діяльності, спрямованої на українських емігрантів у Польщі, проводить соціологічні дослідження. Додаткові ініціативи при Фонді: Клуб українських жінок (діє з 2014 р.), клуб «Рукавичка» (для дітей), Український дім у Варшаві (засновано у листопаді 2014 р. з метою проведення культурних заходів, сприяння інтеграції та підтримки української громади у Варшаві)⁹.

З початку повномасштабного вторгнення росії в Україну та появи масових потоків українських мігрантів до Польщі фонд одразу зосередив свою діяльність передусім на допомозі вимушеним українським мігрантам. Насамперед фонд створив спеціальний інформаційний портал для українських вимушених мігрантів та розробив відеоінструкції для зручного використання¹⁰; запустив телефонну інфолінію, яка працювала щодня й приймала понад 2000 дзвінків у день (юридична допомога, супровід, психологічна допомога); фонд розпочав проведення серії онлайн-тренінгів та інформаційних вебінарів для вимушених українських мігрантів щодо питань перебування в Польщі, процедури легалізації, отримання відповідного статусу; займався пошуком житла та залученням волонтерів до центрів допомоги українським біженцям; став партнером окремої платформи «Пошук безкоштовного житла» (<https://uasos.org/ua>); долучився до роботи так званих «рецепційних центрів» у Варшаві; запустив окремі проекти зі збору гуманітарної допомоги для Збройних сил України, а також допомоги для українських жінок з дітьми, які прибули до Польщі внаслідок

⁹ Фонд «Наш Вибір». URL: <https://naszwybir.pl/fond-nash-vybir/>; Фондація «Наш вибір». URL: <https://naszwybor.org.pl/o-nas-ua/>.

¹⁰ Український дім у Варшаві. URL: <https://uk.ukrainskidom.pl>; Відеоінструкція. URL: <https://www.facebook.com/UkrainskiDom/videos/291435423131335>.

російського вторгнення. Загалом, діяльність Українського дому у Варшаві з початком війни кардинально змінилася, адже досі це було місце проведення виставок, культурно-мистецьких заходів. Із початком війни та зростанням потоків українських біженців Український дім у Варшаві перетворився на певний хаб інформаційної допомоги¹¹.

Варто також виокремити інформаційно-політичну діяльність – проведення регулярних інформаційних кампаній, політичних мітингів та інших публічних масштабних заходів¹², участь очільниці фонду Мирослави Керик на телеканалах та політичних ток-шоу, у засіданнях та круглих столах з питань українських вимушених мігрантів, інтерв'ю в польських ЗМІ тощо¹³.

Отже, основна діяльність фонду, яка досі була зосереджена на допомозі українським трудовим мігрантам, після 24 лютого 2022 р. переорієнтувалася на новий вид української міграції. Також активізувався вектор роботи у політичному, лобістському та гуманітарному напрямі.

Фонд «Український інформаційний центр» створений у 2015 р., зареєстрований у Варшаві. Працює над промоцією української культури в Польщі. Організує власні проекти, майстер-класи, фестивалі, мистецькі зустрічі, виставки, концерти тощо, все задля популяризації сучасного українського мистецтва¹⁴.

Як показують результати аналізу соціальних мереж, основні активності фонду датуються 2020 р. Після 24 лютого 2022 р. ми не прослідковуємо власних ініціатив цієї організації, а лише поширення інформації про заходи та діяльність інших установ¹⁵.

¹¹ Допомога у поселенні та інформаційна підтримка. Як працює Український дім у Варшаві від початку війни. URL: <https://naszwybir.pl/ukrdom-2/>.

¹² Український дім у Варшаві. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/UkrainskiDom/?ref=page_internal.

¹³ Мирослава Керик. Приватна сторінка у Facebook. URL: <https://www.facebook.com/mkeryk>.

¹⁴ Fundacja Ukraińskie Centrum Informacyjne. Spis organizacji. URL: <https://spis.ngo.pl/108292-fundacja-ukrainskie-centrum-informacyjne>.

¹⁵ Fundacja Ukraińskie Centrum Informacyjne FUCI. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/FUCIpl/?ref=page_internal.

Фонд «Євромайдан–Варшава». У 2013 р. виникла соціальна ініціатива «Євромайдан–Варшава» у зв'язку Революцією Гідності. Організація була створена для підтримки України на її шляху до євроінтеграції. У зв'язку з війною, що триває в Україні, ініціатива об'єднує довірені польські та українські організації, фонди, громадських активістів та волонтерів, які допомагають Україні, зокрема, тактичним спорядженням, медикаментами та займаються збором та доставкою гуманітарної допомоги в Україну. Організація перебуває в постійному і безпосередньому контакті з Посольством України в Польщі, представниками урядів України та Польщі, а також зі Збройними силами України¹⁶.

Після 24 лютого 2022 р. Євромайдан–Варшава розпочав активну інформаційно-політичну кампанію. Загалом діяльність організації була зосереджена у таких напрямках, як:

- ініціювання петицій та збір підписів;
- акції блокування торгівлі ЄС з росією під лозунгом Stop trade with Russia, зокрема, блокування вантажівок на кордоні між Польщею та Німеччиною, а також тривале блокування вантажівок на польсько-білоруському кордоні, які розпочалися 12 березня 2022 р.;
- щотижневі акції проти діяльності корпорацій Auchan та Leroy Merlin, які продовжували працювати в країні-загарбнику;
- низка масових мітингів під назвами «Save Ukrainian Children», «Save Mariupol», «Стоп фінансування воєн», «Daj coś z worka dla orka!», «Солідарні з Україною», «Скільки ще потрібно смертей?», «Stop promising, start acting», «Закрийте небо!», «Окупанти геть» та ін., які стали об'єктом активної уваги європейських ЗМІ¹⁷.

Узагальнено можна зауважити, що діяльність організації знову переросла у так званий формат Євромайдану та активної інформаційної кампанії, адже здобутки цієї організації висвітлювали в різних ЗМІ, зокрема й на телеканалах Південної Кореї.

Фонд «Просвіта» заснований у 2015 р. як незалежна, позаурядова організація у м. Валч. Своєю назвою фонд походить до заснованого

¹⁶ Euromaidan Warszawa. URL: <https://euromaidan-warszawa.org/uk/>.

¹⁷ Euromaidan-Warszawa. Офіційна сторінка у Facebook: <https://www.facebook.com/EuroMajdanWarszawa>.

у 1868 році у Львові українського товариства «Просвіта», завданням якого була праця для розвитку української освіти, культури, громадського та кооперативного життя українців Галичини¹⁸. Серед проєктів Фонду – «Зустрічі з культурою», журнал «Рідна мова», допомога вчителям. Загалом, основний акцент у своїй діяльності фонд здійснює на підтримку освіти та шкільництва українців у Польщі.

Із діяльності, що з'явилася у фонді «Просвіта» після 24 лютого 2022 р., – харитативний концерт «Walch dla Ukrainy»; поглиблення співпраці з органами місцевого самоврядування для надання допомоги українським вимушеним переселенцям, зокрема щодо пошуку житла, а також збір гуманітарної допомоги як для українських вимушених мігрантів Валчі, так і для України загалом¹⁹.

Фонд «Україна» створений 23 квітня 2013 р. за ініціативи Почесного Консула України у Вроцлаві Гжегожа Джіка з метою підтримки процесу адаптації, інтеграції, особистого та професійного розвитку мігрантів. На початку своєї діяльності організація допомагала переважно людям українського походження, а з 2016 року почала діяти також для інших іноземців. Фонд діє на території Нижньої Сілезії, розташований у м. Вроцлав. Фонд створює простір для освіти, розвитку та інтеграції мігрантів: надає їм підтримку, знання, зв'язки та можливості, допомагає знайти своє місце в польському середовищі²⁰.

Після початку війни 2022 р. фонд переорієнтувався на новий тип українських мігрантів до Польщі та зосередив свою діяльність на таких напрямках, як:

- допомога у вивченні польської мови для вимушених мігрантів та їхніх дітей;
- проведення інтеграційних заходів для дітей мігрантів та творчих майстер-класів;
- проведення інформаційних тренінгів, вебінарів з питань оформлення необхідних документів, пошуку роботи в Польщі, ефективних способів адаптації тощо;

¹⁸ Prosvita. URL: <https://prosvita.org.pl/index.php?page=start-ukr>.

¹⁹ Prosvita. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/Prosvita-1475209592773948/?ref=page_internal.

²⁰ Fundacja Ukraina. URL: <https://fundacjaukraina.eu/o-nas/?lang=uk>.

– організація українських культурних подій – передусім концертів українських виконавців²¹;

– окремий проєкт зі збору коштів для України за сприяння мера Вроцлава²².

Фонд «Зустріч» (Fundacja ZUSTRICZ) був зареєстрований у березні 2016 р. і створений на базі неформальної групи під назвою «Український клуб у Кракові», яка продовжила діяльність Клубу наприкінці 2013 р. Спочатку ці заходи були наслідком потреби солідарності перед трагічними подіями на Майдані та спрямовані на організацію акцій підтримки українського Майдану, збору гуманітарної допомоги для українців, які постраждали під час цих подій та під час війни на Сході. Загалом фонд працює насамперед для польсько-українського зближення та співпраці, руйнування бар'єрів та стереотипів, розбудови сучасних, полікультурних та демократичних спільнот на основі базових соціальних цінностей. Фонд підтримує інтеграцію українців, які проживають у Польщі, допомагає їм адаптуватися до нового середовища. Сприяння розвитку культури і науки, в тому числі організація культурних заходів та наукових зустрічей, має виняткове значення для Фонду²³.

Після 24 лютого 2022 р. Фонд не лише продовжив діяльність у сфері культури, зокрема проведення майстер-класів з писанкарства, виготовлення ляльок-мотанок, але й розробив нові напрями діяльності:

– відкриття пункту допомоги мігрантам та меншинам, в якому можна отримати безкоштовно інформацію про легалізацію перебування, життя в Польщі та Кракові, трудові відносини, права та обов'язки, адаптацію після міграції, куди і як звернутися в критичних ситуаціях тощо, а також пропонує надання юридичної та психологічної допомоги.

– проведення акцій та мирних протестів під гаслом «Ні війні в Україні», «Stand with Ukraine» та ін.

²¹ Fundacja Ukraina. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/fundacja.ukraina/events/?ref=page_internal

²² Save Ukraine – збір коштів. URL: <https://fundacijaukraina.eu/saveukraine-zbir/?lang=uk>

²³ Zustricz. URL: <https://zustricz.pl/uk/index/>

– концерт за участю польських та українських виконавців «Солідарні з Україною» з метою привертання уваги суспільства до проблеми війни в Україні²⁴.

Підбиваючи загальний *підсумок*, можемо простежити різноплановий підхід українських мігрантських організацій у сфері функціональних пріоритетів їхньої діяльності після 24 лютого 2022 р. Частина організацій, які були засновані як культурні осередки, майже не змінила своєї діяльності, насамперед це Фундація Духовної культури пограниччя, фонд «Просвіта» та Фонд «Український інформаційний центр». Натомість ті організації, частиною діяльності яких було сприяння та допомога українським трудовим мігрантам у Польщі (фонд «Наш вибір», фонд «Україна» і частково фонд «Україна»), переорієнтували свою роботу на надання допомоги українським біженцям. Окрім звиклих напрямів роботи, а саме надання консультаційної допомоги, юридичний та психологічний супровід, ці організації розробили зовсім нові вектори діяльності: пошук житла, гуманітарна допомога для українських біженців у Польщі. Ще з початком війни на Сході України (2014 р.) значна частина українських мігрантських організацій надавала гуманітарну допомогу в Україну, постачали ліки, одяг, спорядження та авто для Збройних сил України, організували відпочинок для дітей учасників АТО та лікування українських військових у Польщі. Однак надання гуманітарної допомоги для жінок та дітей, які прибули до Польщі в таких масштабах, – це нова форма їхньої діяльності. Частина організацій, які виникли як громадські ініціативи на основі Євромайдану (наприклад, «Євромайдан–Варшава»), розширили свою діяльність у цьому напрямі. Зокрема, це – відстоювання дотримання міжнародних торгових домовленостей та блокування європейської торгівлі з росією за допомогою мітингів та акцій протестів. Також велике значення для лобювання політичних рішень мали акції протестів під посольствами відповідних країн у Польщі, виступи та заяви очільників українських організацій на телеканалах, їхня участь у політичних телешоу та дебатах.

²⁴ Klub Ukrainiński w Krakowie – Fundacja Zustricz. Офіційна сторінка у Facebook. URL: <https://www.facebook.com/zustricz/>.

Список літератури

- Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32001L0055>.
- Euromaidan–Warszawa. URL: <https://euromaidan-warszawa.org/uk/>.
- Euromaidan–Warszawa. Офіційна сторінка у Facebook: <https://www.facebook.com/EuroMajdanWarszawa>.
- Fundacja Kultury Duchowej Pogranicza. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/Fundacja.Kultury.Duchowej.Pogranicza/about/?ref=page_internal.
- Fundacja Ukraina. URL: <https://fundacjaukraina.eu/o-nas/?lang=uk>.
- Fundacja Ukraina. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/fundacja.ukraina/events/?ref=page_internal.
- Fundacja Українське Centrum Informacyjne. Spis organizacji. URL: <https://spis.ngo.pl/108292-fundacja-ukrainskie-centrum-informacyjneFundacja>.
- Українське Centrum Informacyjne FUCI. Офіційна сторінка у Facebook: https://www.facebook.com/FUCIpl/?ref=page_internal.
- Klub Ukraini w Krakowie – Fundacja Zustricz. Офіційна сторінка у Facebook. URL: <https://www.facebook.com/zustricz/>.
- Wojdat M., Cywiński P. Miejska Gościnność: wielki wzrost, wyzwania i szanse. Raport o uchodźcach z Ukrainy w największych Polskich miastach. 2022. S. 12. URL: https://metropolie.pl/fileadmin/user_upload/UMP_raport_Ukraina_20220429_final.pdf?fbclid=IwAR1GLX0Z2tY8wUeJEB6GQ6mLhcu2zet9tJV3pVJcMCSzvgM1WLcw2ooOuhg.
- Overwhelmed Polish volunteers helping Ukraine refugees beg government to step in. Reporting Democracy. URL: <https://balkaninsight.com/2022/03/10/overwhelmed-polish-volunteers-helping-ukraine-refugees-beg-government-to-step-in/>.
- Poland: Parliament adopts law on assistance to Ukrainian refugees. URL: https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/poland-parliament-adopts-law-assistance-ukrainian-refugees_en.
- Prosvita. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/Prosvita-1475209592773948/?ref=page_internal.
- Save Ukraine – збір коштів. URL: <https://fundacjaukraina.eu/saveukraine-zbir/?lang=uk>.
- Ukraine Refugee Situation. URL: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
- Zustricz. URL: <https://zustricz.pl/uk/index/>.

Допомога у поселенні та інформаційна підтримка. Як працює Український дім у Варшаві від початку війни. URL: <https://naszwybir.pl/ukrdom-2./>
Myroslava Keryk. Приватна сторінка у Facebook. URL: <https://www.facebook.com/mkeryk>.

Провіта. URL: <https://prosvita.org.pl/index.php?page=start-ukr>.

Українська громада в Республіці Польща. URL: <https://poland.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/232-ukrajinci-u-polyshhi>.

Український дім у Варшаві. URL: <https://uk.ukrainskidom.pl>.

Український дім у Варшаві. Офіційна сторінка у Facebook. URL: https://www.facebook.com/UkrainskiDom/?ref=page_internal.

Фонд «Наш Вибір». URL: <https://naszwybir.pl/fond-nash-vybir/>.

Фундація «Наш вибір». URL: <https://naszwybor.org.pl/o-na>.